

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2015 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Szostak - Szydłowska (spr.)
Sędziowie	SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Antoni Czeszkiewicz
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2015 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z wniosku **K. R.**

z udziałem B. J. , L. S. i H. V.

o zmianę postanowienia w sprawie INs. 452/11 Sądu Rejonowego w Suwałkach o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji wnioskodawczynie K. R.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Suwałkach

z dnia 29 listopada 2012r., sygn. akt I Ns 400/12

po s t a n a w i a:

uchylić zaskarżone postanowienie, znosząc postępowanie związane z jego wydaniem i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Suwałkach pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 376/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie K. R. wystąpiła z wnioskiem o zmianę prawomocnego orzeczenia Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 15 lutego 2012 roku wydanego w sprawie o sygn. akt I Ns 452/11. Uzasadniając swój wniosek wskazała, iż wprawdzie brała udział w w/w postępowaniu spadkowym, lecz nie miała wiedzy w jego początkowej fazie o tym, że spadkodawca w obecności trzech świadków wyraził swą ostatnią wolę ustnie, gdzie na jej rzecz przekazał cały swój majątek. Gdy tylko powzięła taką wiedzę, wystąpiła do Sądu o przesłuchanie świadków testamentu ustnego, które miało miejsce w dniu 21 listopada 2011 roku. Następnie, w czasie gdy postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku nie było jeszcze prawomocne, wystąpiła z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku na mocy testamentu ustnego,

który to wniosek Sąd Rejonowy w Suwałkach odrzucił. W ocenie wnioskodawczyni, Sąd uniemożliwił jej powołanie się w postępowaniu spadkowym na istniejący testament ustny.

Uczestniczki postępowania Hanna D. V., B. J. nie zajęły merytorycznego stanowiska w sprawie, zaś uczestniczka postępowania L. S. wniosła o oddalenie wniosku.

Postanowieniem z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie o sygn. akt I Ns 400/12 Sąd Rejonowy w Suwałkach oddalił wniosek.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i prawne: Dnia 13 czerwca 2011 roku K. R. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym dnia 25 marca 2011 roku I. K.. Jako podstawę dziedziczenia wskazała testament własnoręczny spadkodawcy pochodzący z dnia 10 grudnia 2010 roku. Postanowieniem wstępnym wydanym w dniu 9 września 2011 roku Sąd Rejonowy w Suwałkach stwierdził, iż testament I. K. z dnia 10 grudnia 2010 roku jest nieważny. Postanowienie powyższe uprawomocniło się dnia 7 października 2011 roku. Wnioskodawczyni K. R. nie zaskarżyła powyższego orzeczenia. Dnia 17 października 2011 roku K. R. wystąpiła z wnioskiem o przesłuchanie świadków testamentu ustnego I. K. z dnia 24 grudnia 2011 roku. Rozprawa w przedmiocie przesłuchania świadków testamentu ustnego odbyła się w dniu 21 listopada 2011 roku. Kolejne rozprawy w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po I. K. (sygn. akt I Ns 452/11) odbyły się w dniach: 17 listopada 2011 roku, 28 grudnia 2011 roku oraz 15 lutego 2012 roku. K. R. była prawidłowo zawiadamiana o terminach tychże rozpraw, a ponadto osobiście brała udział w rozprawie w dniu 15 lutego 2012 roku, gdzie popierała swój złożony wniosek. Postanowieniem z dnia 15 lutego 2012 roku Sąd Rejonowy w Suwałkach stwierdził, iż spadek po I. K., zmarłym dnia 25 maja 2011 r. w S. na podstawie ustawy nabyli: siostra L. S. w 2/4 części, siostrzenica H. V. w 1/4 części i siostrzenica B. J. w 1/4 części. Od powyższego orzeczenia wnioskodawczyni wniosła apelację w dniu 21 lutego 2012 roku, przy czym w jej treści nie powołała się na sporządzenie testamentu ustnego przez I. K. w dniu 24 grudnia 2011 roku. W dniu 24 lutego 2012 roku wnioskodawczyni K. R. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po I. K., przy czym jako podstawę dziedziczenia wskazała testament ustny z dnia 24 grudnia 2010 roku. Postanowieniem z dnia 30 marca 2012 roku Sąd Rejonowy w Suwałkach powyższy wniosek odrzucił. Uzupełniając braki formalne apelacji w sprawie I Ns 452/11 wnioskodawczyni powołała się na testament ustny z dnia 24 grudnia 2010 roku. Postanowieniem z dnia 23 maja 2012 roku Sąd Okręgowy w Suwałkach oddalił powyższą apelację.

Analiza powyższej sprawy pozwoliła Sądowi Rejonowemu wywieść wniosek, iż wnioskodawczyni K. R. mogła w postępowaniu toczącym się pod sygn. akt I Ns 452/11 powołać okoliczności przywoływane w przedmiotowym wniosku. Za powyższym przemawia fakt, że wnioskodawczyni o testamencie ustnym dowiedziała się najpóźniej dnia 17 października 2011 roku (data złożenia wniosku o przesłuchanie świadków testamentu ustnego) – a więc w czasie, gdy postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku (sygn. akt I Ns 452/11) było w toku. Ponadto wniosek o przesłuchanie świadków testamentu ustnego złożony został przez K. R. kilka dni po tym, jak Sąd Rejonowy w Suwałkach stwierdził nieważność testamentu spadkodawcy z dnia 10 grudnia 2010 roku. Po złożeniu wniosku przedmiocie przesłuchania świadków testamentu ustnego, tj. po dniu 17 października 2011 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 452/11 odbyły się jeszcze trzy terminy rozpraw, podczas których wnioskodawczyni nie powołała się na ustny testament I. K., choć była prawidłowo o terminach rozpraw powiadamiana, zaś w dniu 15 lutego 2012 roku osobiście brała udział w rozprawie. Nadto K. R. złożyła wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po I. R. na podstawie testamentu z dnia 24 grudnia 2010 roku w przeciągu 14 dni po wydaniu orzeczenia w sprawie I Ns 452/11, a w apelacji wnioskodawczyni również nie wskazywała na istnienie testamentu z dnia 24 grudnia 2010 roku.

Powyższe okoliczności dały Sądowi Rejonowemu podstawę do stwierdzenia, iż wnioskodawczyni mogła powołać fakty i dowody na istnienie testamentu z dnia 24 grudnia 2010 roku w postępowaniu w sprawie I Ns 452/11. Tym samym niedopuszczalne jest merytoryczne badanie wniosku wnioskodawczyni (tj. przesłuchanie świadków testamentu ustnego).

Apelację od powyższego orzeczenia wniosła wnioskodawczyni K. R., zarzucając Sądowi I instancji sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że mogła ona

powołać fakty i dowody na istnienie testamentu ustanę z dnia 24 grudnia 2010 r. w postępowaniu w sprawie o sygn. akt: I Ns 452/11 w sytuacji, gdy dowody zgromadzone w niniejszej sprawie, tj. postanowienie Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 30 marca 2012 r. wydane w sprawie o sygn. akt: I Ns 144/12 oraz jej pismo (k. 112) w sprawie I Ns 452/11 wskazują wyraźnie, że sposób procedowania przez Sąd Rejonowy w sprawie o sygn. akt: I Ns 144/12 i Sąd Okręgowy w Suwałkach rozpoznający apelację wniesioną przez nią w sprawie I Ns 452/11 uniemożliwił jej powoływanie się na istnienie testamentu z dnia 24 grudnia 2010 r., a w konsekwencji przeprowadzenie przez Sąd Rejonowy w postępowaniu w sprawie I Ns 452/11 o stwierdzenie nabycia spadku postępowania dowodowego dotyczącego przedmiotowego testamentu. Wskazując na powyższe wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Okręgowy w Suwałkach postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2013 r. wydanym w sprawie sygn. akt I Ns 59/13 oddalił apelację.

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia wywiodła wnioskodawczyni K. R. i Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 21 sierpnia 2014 r. wydanym w sprawie sygn. akt IV CSK 647/13 uchylił zaskarżone postanowienie, znosząc postępowanie związane z jego wydaniem i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Suwałkach, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że zaskarżone postanowienie zostało wydane w składzie, który powinien podlegać wyłączeniu z mocy ustawy.

Sąd Okręgowy po ponownym rozpoznaniu sprawy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni K. R. jest zasadna, zasadny jest też wniosek o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, bowiem w niniejszej sprawie zachodzi nieważność postępowania polegająca na tym, że przy wydaniu orzeczenia brał udział sędzia wyłączny z mocy ustawy.

Postępowanie o zmianę stwierdzenia nabycia spadku, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w swoim orzeczeniu wydanym w ramach niniejszego postępowania, ma charakter postępowania wznowieniowego, gdyż przepis art. 679 kpc zastępuje w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku instytucję wznowienia, a przewidziane w nim postępowanie - co wynika z jego istoty, charakteru i funkcji ma taki właśnie charakter. Dlatego w niniejszym przypadku zastosowanie ma art. 48 § 3 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc i w związku z tym przyjąć należy, że w tym postępowaniu nie może orzekać sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego wnioskiem. Oznacza to, że jeżeli orzeczenie zapadło w sprawie prowadzonej w kilku instancjach, to od rozpoznania takiego wniosku są wyłączeni wszyscy sędziowie orzekający w sprawie, w której zapadło to orzeczenie objęte wnioskiem o zmianę w którejkolwiek instancji.

W niniejszej sprawie zaskarżone orzeczenie wydał Sąd Rejonowy w Suwałkach w składzie pod przewodnictwem sędzi Agnieszki Kluczyńskiej, która brała udział w rozpoznaniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku sygn. akt I Ns 452/11. Z jej udziałem zapadło postanowienie z dnia 23 maja 2012 r. (jako sędzia delegowany w Sądzie drugiej instancji).

Skutkiem naruszenia art. 48 § 3 kpc jest nieważność postępowania określona w art. 379 pkt 4 kpc, gdyż zaskarżone orzeczenie zostało wydane z udziałem sędziego, który powinien podlegać wyłączeniu z mocy ustawy, co wiąże się z koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia na podstawie art. 386 § 2 kpc i zniesieniem postępowania związanego z jego wydaniem wraz z przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd pierwszej instancji w innym składzie mieć będzie na uwadze stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w postanowieniu z dnia 21 sierpnia 2014 r. wydane w niniejszej sprawie, w tym także w zakresie kierunku merytorycznych przesłanek rozstrzygnięcia.

Mając na uwadze powyższe rozważania i na podstawie art. 386 § 2 kpc i art. 108 § 2 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.